

INDIA – ÁZIJSKÝ SUD S PUŠNÝM PRACHOM?

INDIA – ASIAN POWDER KEG?

Euboš KRÍŽAN¹ – Vladimír BAAR²

Abstract: *On the present India belongs to the countries with high growth potential. In the recent years India reached high economic development, development of creative sector and became more powerfull in international relations. Indian political elites try to increase indian geopolitical power in Asia and attach the dominance in the geopolitical space of Indian ocean. On the other side, India has many inner conflicts, which subvert inner stability of country and geopolitical position in the regional and in global affairs. Except conflict in Kashmir, which is in fact conflict between India and Pakistan and which is the most well-known conflict in South Asia to the general public, in India are taking place many other conflicts, which have ideological (Naxalites), religious (sikh separatism in Punjab, inter-religious and intercaste violence between muslims and hinduists in Rajasthan and Gujarat.), ethnical (conflict in Seven Sisters, dravidian separatism...) and social basis (Dalit Movement). The main aim of this article is analyse spatial factors of conflicts in India and identifying the main conflict regions in India and its characterization and then earmarking of the main conflict lines in India.*

Key words: *India, inner conflicts, conflict regions, conflict lines, terrorism*

ÚVOD

Posledné desaťročia na globálnej scéne môžeme nazvať aj desaťročiami prudkého rozvoja, pokroku a ekonomického rastu, ktoré prinášajú stabilitu a prosperitu do spoločnosti. Na strane druhej však dochádza k nerovnomernému prerozdeleniu bohatstva v rámci spoločnosti, čo v societe spôsobuje marginalizáciu a štiepenie. To sa prejavuje rozličnými spôsobmi. Od konca druhej svetovej vojny je spoločnosť konfrontovaná s rozličnými vojenskými konfliktmi, ktoré majú lokálny i regionálny charakter a častokrát narušajú globálnu bezpečnosť. Ďalším novodobým prejavom, ktorý naruša stabilitu, je terorizmus, ktorý môže ísť ruka v ruku s jednotlivými konfliktmi a ktorý sa začal na konci 19. storočia presadzovať ako nátlakový prostriedok na globálnej scéne. Cieľom je ochromiť, zastrašiť a šokovať verejnú mienku, vládne a mimovládne inštitúcie, resp. vynútiť si pozornosť alebo politický rešpekt. Teroriz-

1 **Mgr. Euboš Krížan** – Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Fakulta prírodných vied, Ostravská univerzita, Chittussiho 9, Ostrava, Česká republika, e-mail: lkrizan430@gmail.com

2 **prof., RNDr. Vladimír Baar, CSc.** – Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Fakulta prírodných vied, Ostravská univerzita, Chittussiho 9, Ostrava, Česká republika, e-mail: vladimir.baar@osu.cz

mus môže mať rozličné formy - od vyhrážok a únosov, cez vraždy až po útoky na vojenské ciele. V súčasnosti aj prostredníctvom kybernetických útokov ako aj postupného zaberania a kontroly jednotlivých území (Islamský štát, naxaliti).

Veľké množstvo týchto hrozieb sa v súčasnosti týka najčastejšie ázijského geopolitického priestoru. Nie je to len hrozba islamských militantných skupín (Al-Kaidá, Islamský štát, hnutie Hutti v Jemene, An-Nusrá v Sýrii) na Blízkom východe a v niektorých iných ázijských štátoch, ale aj separatistické hnutia v iránskom Azerbajdžane, Balučistane (región na iránsko-pakistanskom pohraničí) vo východnom Turkestane v Číne, paštúnskych oblastiach (afgansko-pakistanské pohraničie), na Mindanau na Filipínach a inde. Špecifické postavenie má predovšetkým južná Ázia a v rámci nej India, kde dochádza k pomerne častým konfliktom, ktoré sa viac-menej nedostávajú do povedomia širokej verejnosti.

India v súčasnosti patrí medzi rýchlo sa rozvíjajúce krajiny a najrýchlejšie rastúce ekonomiky sveta. Dynamický kreatívny sektor, vesmírny program, pokrok vo vede a výskume svedčia o prudkom rozvoji, ktorý táto krajina už vyše dve desaťročia prežíva. India je krajina extrémov, na jednej strane ekonomický pokrok, druhý najvyšší počet obyvateľov na svete a obrovský geopolitický potenciál, na strane druhej obrovský počet chudobného obyvateľstva, korupcia a rozličné vnútorné nepokoje, ktoré výrazne podkopávajú nielen stabilitu krajiny, ale aj celého regiónu.

V dôsledku etnickej, náboženskej a sociálnej rôznorodosti v Indii sa dostávajú do popredia rozličné militantné skupiny, ktoré sa usilujú o zmenu pomerov. Tieto konflikty výrazne ovplyvňujú fungovanie krajiny a častokrát výrazne zaťažujú aj štátnu pokladnicu, v dôsledku čoho sa nemôže indická vláda sústrediť na financovanie viacerých rozvojových projektov.

Prudký rozmach jednotlivých separatistických, teroristických alebo iných extrémistických skupín nastal po vyhlásení nezávislosti v roku 1947. Predstavitelia mnohých etnických a náboženských skupín (napr. drávidské etniká v južnej časti krajiny) dúfali, že aj im sa dostane práva na sebaurčenie alebo aspoň väčšej autonómie. Postupom času sa však začali pridávať aj ekonomické a sociálne dôvody (nerovnomerné prerozdeľovanie výnosov z prírodných zdrojov, obrovské sociálne rozdiely), ktoré postupne len radikalizovali jednotlivé skupiny a vyostrovali napätie.

Konflikty v Indii majú etnické, religiózne, sociálne alebo zmiešané pozadie. Medzi konflikty s etnickým pozadím patria napr. konflikty v siedmych sesterských štátoch – „Siedmych sestrách“ (Ásam, Tripura, Nágsko, Arunáčal Prádeš, Manípur, Meghaláj a Mizorám), konflikty s náboženským podtónom sa týkajú viac menej celej Indie (Gudžarát, Radžastan, ako aj teroristické útoky islamistov), sociálne pozadie zase využívajú extrémistické ľavicové skupiny (naxaliti) a zmiešané pozadie majú napr. konflikty v Džammú a Kašmíre alebo v Pandžábe.

Cieľmi práce je identifikovať jednotlivé konflikty prebiehajúce na území Indie, uviesť ich charakteristiku a faktory, ktoré na ne vplývajú, vyčleniť nestabilné oblasti v rámci krajiny ako aj uviesť možnú prognózu budúceho vývoja.

TEORETICKO-METODICKÉ VÝCHODISKÁ PROBLEMATIKY

Téma indických vnútorných konfliktov je dobre spracovaná v prácach indických ako aj zahraničných autorov, ktorí sa však väčšinou venujú len vybraným konfliktom. Jednotlivými faktormi ovplyvňujúcimi konfliktnú situáciu v krajine sa zaoberajú Deshpande (2010), ktorý vo svojom článku analyzuje historické pozadie kastovníckeho systému (jeden z faktorov, ktorý tiež ovplyvňuje potenciál konfliktov v krajine zo sociálneho hľadiska) a aj jeho súčasné dopady na indickú spoločnosť. Girardova (2014) analyzuje dopady nerovností vyplývajúcich aj z kastovníckeho systému na konflikty v krajine. Kastovníctvu sa venuje vo svojej práci aj Kancha (2002), ktorý rozoberá postavenie nízkych kást a riešenia ich situácie, napr. konverziou na iné náboženstvá. Kultúrnou podstatou indickej spoločnosti sa zaoberá Deák (2015), Rácová (2015) informuje o nových zmenách v indickej jazykovej politike a reakciách na ňu v južných drávidských regiónoch krajiny. Zbavitel, Marková a Krása (1997) skúmajú vývoj indickej kultúry. Ekonomickými faktormi konfliktov alebo ekonomickými rozdielmi, ktoré tiež vplyvávajú na konfliktnú situáciu v Indii, sa zaoberajú Cherodian a Thirlwall (2013) a pred nimi Khan, Shamshad a Hassan (2012). Jednotlivé konflikty v južnej Ázii rozoberá vo svojej práci Iyer (2009), Marwah (2003) analyzuje najvýznamnejšie výzvy indickej vnútornej bezpečnosti. Strnad a kol. (2003) predstavujú rozsiahle konflikty (napr. v Džammú a Kašmíre) v monografii *Dějiny Indie*. Marwah (2009) vo svojej publikácii analyzuje tri najvýznamnejšie konflikty v Indii a to konflikt v Džammú a Kašmíre, naxalitskú hrozbu a konflikty v siedmych sesterských štátoch. Bhabani (2014) sa zaoberá konfliktmi v Západnom Bengálsku, analyzuje ich podstatu a dôsledky. Brabec (1989) zasa skúmal podstatu, pôvod a dopady sikhského separatizmu v oblasti indického Pandžábu. Suykens (2010) analyzuje naxalitskú hrozbu a jej dopady na krajinu, Singh (2010) skúma podstatu a príčiny konfliktu na severovýchode krajiny na prípadovej štúdii venovanej Ásamu. Riešením konfliktov v Indii a ich postkonfliktnou transformáciou sa zaoberá Správa expertnej skupiny Plánovacej komisie (2008). Geopolitickou a geografickou polohou Indie, ktorá tiež ovplyvňuje rozmiestnenie konfliktov, sa zaoberá vo svojej publikácii Friedman (2008).

Súčasťou našej práce sa nevyhnutne stali aj štatistické údaje, ktoré nám pomohli pochopiť podstatu konfliktov v Indii. Jednotlivé údaje sú čerpané z databáz Indického štatistického úradu (Cenzus 2011) a South Asian Terrorism Portal (SATP). Portál SATP sa komplexne zaoberá terorizmom v krajinách Južnej Ázie (Bangladéš, Srí Lanka, Bhután, Nepál, Pakistan a vybrané štáty Indie), analyzuje jednotlivé prejavy a dopady terorizmu. Jednotlivé dáta SATP čerpá z vlastného výskumu a dokumentovaných policajných správ. Portál sa zaoberá hodnotením politického prostredia v krajine (regióne) ako aj jej vplyvom na terorizmus a jednotlivé konflikty, zdrojmi jednotlivých konfliktov, kvantitatívnym porovnaním jednotlivých ukazovateľov (počet mŕtvych, počet incidentov, počet unesených a pod.), každý rok aktualizuje zoznamy militantných a teroristických skupín v každom regióne resp. krajine. Portál je založený Inštitútom pre manažment konfliktov (Institute for Conflict Management) v Naí Dillí, ktorý vznikol ako nezisková organizácia pre hodnotenie a analýzu problémov vnútornej bezpečnosti v južnej Ázii.

Údaje o dalitoch a ďalších znevýhodnených kmeňoch (Kammara, Gadabas a i.) sú čerpané zo stránok Indického štatistického úradu, rovnako tak aj ostatné dáta ekonomického charakteru. Cenzus dalitov a znevýhodnených kmeňov sa uskutočňuje prostredníctvom dotazníka. Daliti aj príslušníci znevýhodnených kmeňov tak získavajú špeciálny preukaz a na základe príslušnosti k svojej skupine určité výhody. Jednotlivé údaje boli neskôr spracované kartograficky predovšetkým metódami kartodiagramu a kartogramu (pri tvorbe máp analyzujúcich lokalizačné predpoklady konfliktov a zároveň ich vplyv na počet incidentov). Na základe komparatívnej metódy boli vyčlenené jednotlivé oblasti nestability, pri ktorých charakteristike bola použitá aj historicko-geografická metóda. Metódou vysvetľujúceho opisu sme charakterizovali jednotlivé vyčlenené oblasti nestability ako aj postavenie jednotlivých skupín obyvateľstva (pri charakteristike ich oficiálneho postavenia podľa Indickej ústavy). Potrebne je však upozorniť na to, že niektoré výsledky práce môžu byť skreslené alebo nepresné vzhľadom na ťažkú dostupnosť, resp. až nedostupnosť jednotlivých údajov pre niektoré regióny Indie.

PRÍČINY A PREDPOKLADY KONFLIKTOV V INDIÍ

Od vyhlásenia nezávislosti India viedla niekoľko vojen s Pakistanom a vojnou s Čínou. Zároveň však v Indii prebieha niekoľko konfliktov, ktoré výrazne podkopávajú vnútornú stabilitu krajiny. Girardova (2014) upozorňuje na dve línie, ktoré rozdeľujú indickú spoločnosť a sú zároveň aj hlavným katalyzátorom väčšiny konfliktov na území Indie, ide o kastové prerozdelenie indickej spoločnosti a náboženský faktor.

Kastový systém v Indii je zakorenený približne 3000 rokov, odkedy došlo k invázii árijských kmeňov do Indie. V období po vpáde Árijcov sa spoločnosť v Indii rozdelila na štyri kasty (brahmani, kšatrijovia, vajšovia, šudrovia), pričom mimo nich ostala početná skupina takmer bezprávných ľudí bežne nazývaných „nedotknuteľní“ (daliti). Každá z kást má stanovené svoje úlohy a povinnosti. Pojem kasta pochádza z portugalského slova čistá rasa, ale v indickom jazyku je cudzí. V Indii sa kasty označujú pojmom „varna“ (zo sanskrtu), čo znamená farba. Každý Hind je potom zaradený do jednej z tisícich podkást, ktoré sa nazývajú aj „jati“ (tiež zo sanskrtu), čo znamená rasa, národ alebo skupina. Hoci kastovníctvo bolo v roku 1947 oficiálne zrušené (Deshpande, 2010), v spoločnosti stále pretrvávajú rozdiely, čo sa dá najvýraznejšie pozorovať práve v rurálnych a izolovaných oblastiach. Indický štatistický úrad (Cenzus 2011) typizuje rozdelenie spoločnosti na:

- znevýhodnené kasty (*scheduled castes*),
- znevýhodnené kmene (*scheduled tribes*),
- ostatné znevýhodnené kasty (*other backward castes*),
- ostatné kasty (*other castes*).

Nerovnosti spôsobené kastovníctvom alebo rozdielom vo vierovyznaní zapríčiňujú konflikty takmer po celej Indii. Iyer (2009) uvádza, že aj naxaliti (maoistickí povstalci vo východnej Indii) neustále prehlasujú, že bojujú proti sociálnej nerovnosti a za práva ľudí z najnižších kást. Zároveň však pripúšťa autor pri jednotlivých konfliktoch aj etnický podtón. Medzi etnické konflikty patria predovšetkým konflikty

v siedmich sesterských štátoch a na juhu krajiny v oblasti Drávidnádu, kde však nie sú až také intenzívne.

Podiel dalítov na konfliktoch

Daliti (pod týmto pojmom rozumieme „nedotknuteľných“) sú príslušníci spoločnosti, ktorí stoja mimo kastového systému a ich práva boli v minulosti (ale aj v súčasnosti najmä na vidieku) výrazne obmedzované. Aj napriek tomu, že sú neustále zatláčani a obmedzovaní na pracovnom trhu alebo vyššími kastami (Kancha, 2002), majú silné kolektívne povedomie.

Podľa hinduistickej tradície a práva je postavenie dalitov trestom za hriechy a skutky v ich minulom živote a preto jedinou možnosťou, ako sa z toho vymaniť, bolo prijať svoje postavenie a dúfať v reinkarnáciu do inej kasty. Preto v minulosti k častým dalitským vzburám nedochádzalo. Nedotknuteľní sa začali aktivizovať až počas obdobia nadvlády Britského impéria v Indii. Ako uvádzajú Zbavitel, Marková a Krása (1997) väčšina dalitov svoje postavenie riešila konverziou na iné náboženstvo, čo podporoval aj B. R. Ambedkar (indický politik a bojovník za práva nedotknuteľných), ktorý sa snažil zrušiť kastový systém. Ako autori ďalej uvádzajú, daliti začali zakladať vlastné organizácie, ktoré nadväzovali spoluprácu s moslimami aj z toho dôvodu, že mnoho indických moslimov patrilo pôvodne medzi nedotknuteľných. Faktom však je, že mnoho z nich v minulosti konvertovalo nielen na islam, ale aj na iné viery ako budhizmus alebo kresťanstvo.

Ďalším významným dôvodom aktivizácie dalitského povedomia môže byť narušenie hinduistických tradícií. Podľa Deáka (2015) indickí učitelia a brahmani vypracovali xenologickú teóriu, ktorá všetko správne stotožňuje s védsko-árjovským a ostatných (mimo Indie) vníma ako nekultúrnych barbarov (mléčcha). Po presadení sa Britov na Indickom subkontinente, ktoré so sebou nieslo nielen výrazné politické a hospodárske dôsledky, ale aj významné kultúrne podnety, idey osvietenstva a racionalizmu sa stali výzvou pre domácu inteligenciu a zároveň impulzom pre prehodnocovanie postavenia a sily domácej kultúry v konfrontácii s úspešnými Európanmi.

Došlo teda k oslabeniu pozície tradičnej hinduistickej kultúry a k potrebe jej reformy, v rámci ktorej existovali aj snahy o zrušenie kastového systému a zrovnoprávnenie obyvateľstva. V období koloniálnej nadvlády sa začínajú aktivizovať daliti, ktorých nároky boli podporené aj britskou správou v Indii a umožnili im zakladať politické strany. Neskôr ústava nezávislej Indie zrušila kastovníctvo, avšak rozdiely stále, predovšetkým vo vidieckych a excentricky lokalizovaných oblastiach, pretrvávajú.

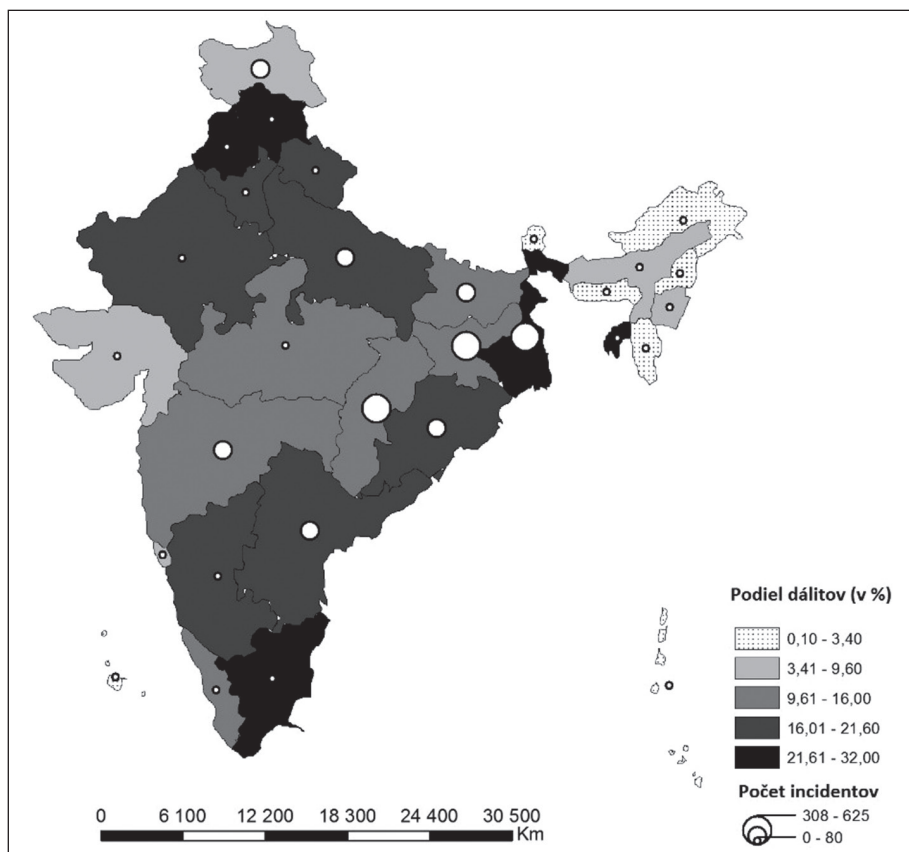
Posledným impulzom bol ekonomický rozvoj a globalizácia, snaha zabezpečiť si tiež podiel z ekonomického rastu. Avšak väčšina nedotknuteľných stále žije v chudobe, čo spôsobuje, že sa pridávajú k rozličným militantným skupinám, ktoré im ponúkajú lepšie postavenie (či už sú to Naxaliti alebo rozličné nacionalistické hnutia). Podľa obr. 1 najvyšší počet dalitov žije v Pandžábe (32,00%), v Západom Bengálsku (27,43%), Himačalprádeši (24,80%) a v štáte Tamilnádu (21,68%). Relatívne vysoký podiel majú aj štáty Urísa (18,96%), Karnátaka (18,89%), Ándhraprádeš (21,34%), Harijána (21,33%), Radžastan (18,23%) a iné. Najmenší podiel majú štáty Gudžarát

(6%), Džammú a Kašmír (4,35%), Goa (4,33), Sikkim (2,36%), Meghaláj (0,78%), a ostrovoch Andamany a Nikobary (0,12%) a Lakadivy (0,10%).

Z hľadiska incidentov v rámci jednotlivých konfliktov prebiehajúcich v Indii možno skonštatovať, že vysoký podiel dalitov sa predovšetkým prejavuje na situácii v Západnom Bengálsku, kde bolo v roku 2014 zaznamenaných najviac incidentov v celej Indii. V tomto regióne majú vzbury, na ktorých sa podieľali aj nedotknuteľní, dlhodobú tradíciu. Už v minulosti tu dochádzalo k viacerým vzburám, napr. v roku 1966, ktorá bola potlačená, práve tu sa začalo v roku 1967 naxalitské povstanie, ktoré využilo aj nespokojnosť nedotknuteľných.

Takisto to možno skonštatovať o Pandžábe, kde je síce najvyšší počet nedotknuteľných v Indii, avšak počet incidentov je v súčasnosti už oveľa menší ako bol v minulosti. V budúcnosti môže vysoké percento dalitov ovplyvniť stabilitu v regióne Tamilnádu, kde je zaznamenaný nízky počet incidentov, avšak treba vziať do úvahy snahu Tamilov o samostatný štát, ktoré sa prejavili predovšetkým občianskou vojnou na Srí Lanke.

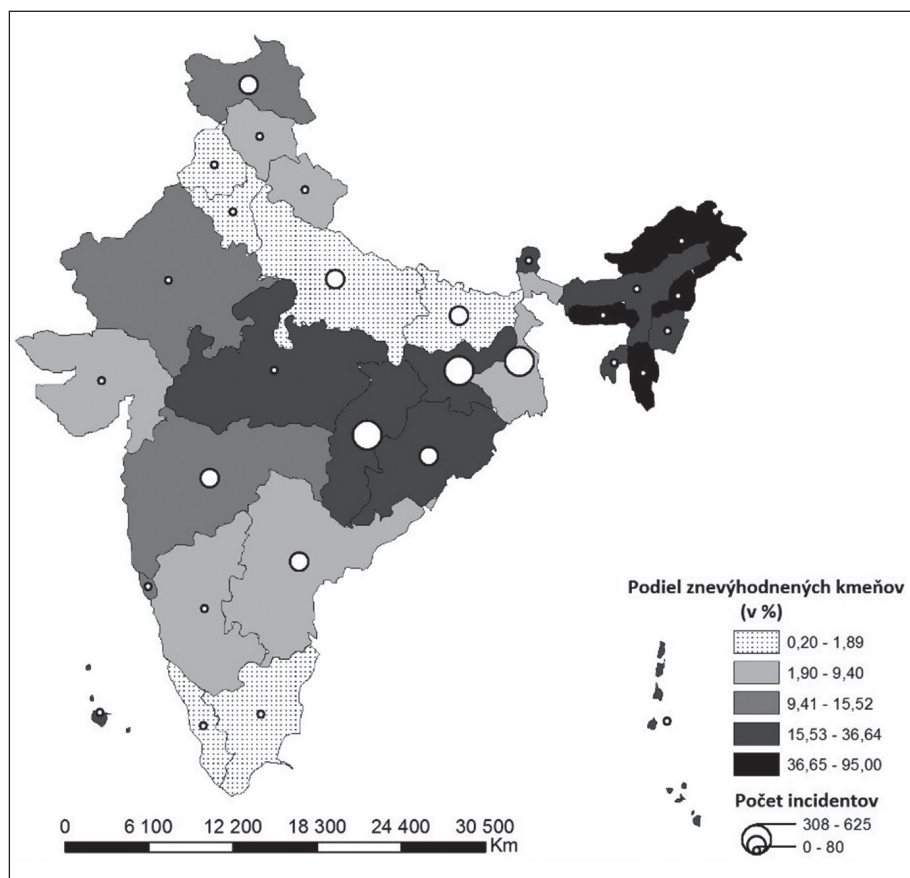
Obr. 1 Dáiliti v štátoch Indie a počet incidentov v roku 2014

Zdroj: Indický štatistický úrad (Cenzus 2011) a SATP (2014), vlastné spracovanie

Podiel znevýhodnených kmeňov na konfliktoch

Ďalšou marginálnou skupinou v Indii, ktorá ma tiež veľký vplyv na intenzitu konfliktov, sú znevýhodnené kmene (scheduled tribes). Článok 366 Indickej ústavy definuje znevýhodnené kmene ako kmene alebo kmeňové komunity alebo skupiny bez kmeňa alebo kmeňovej komunity, ktoré podľa článku 342 môže vláda označiť alebo vylúčiť ako znevýhodnené. Tieto kmene, podobne ako aj najnižšie kasty, sú častokrát diskriminované a postavené na okraj spoločnosti. Ako uvádza Správa expertnej skupiny Plánovacej komisie (2008), až 92 % obyvateľov znevýhodnených kmeňov žije na vidieku a viac ako 50% z nich sa živí drobným roľníctvom, ktoré má prevažne samozásobiteľský charakter. Ako ďalej uvádza správa, v regiónoch Bihár, Urísa, Madhjaapradeš, Uttarapradeš, Západné Bengálsko a v ďalších, ktoré sú charakteristické vysokou chudobou vidieckeho obyvateľstva, sa často príslušníci znevýhodne-

Obr. 2 Znevýhodnené kmene štátoch Indie a počet incidentov v roku 2014

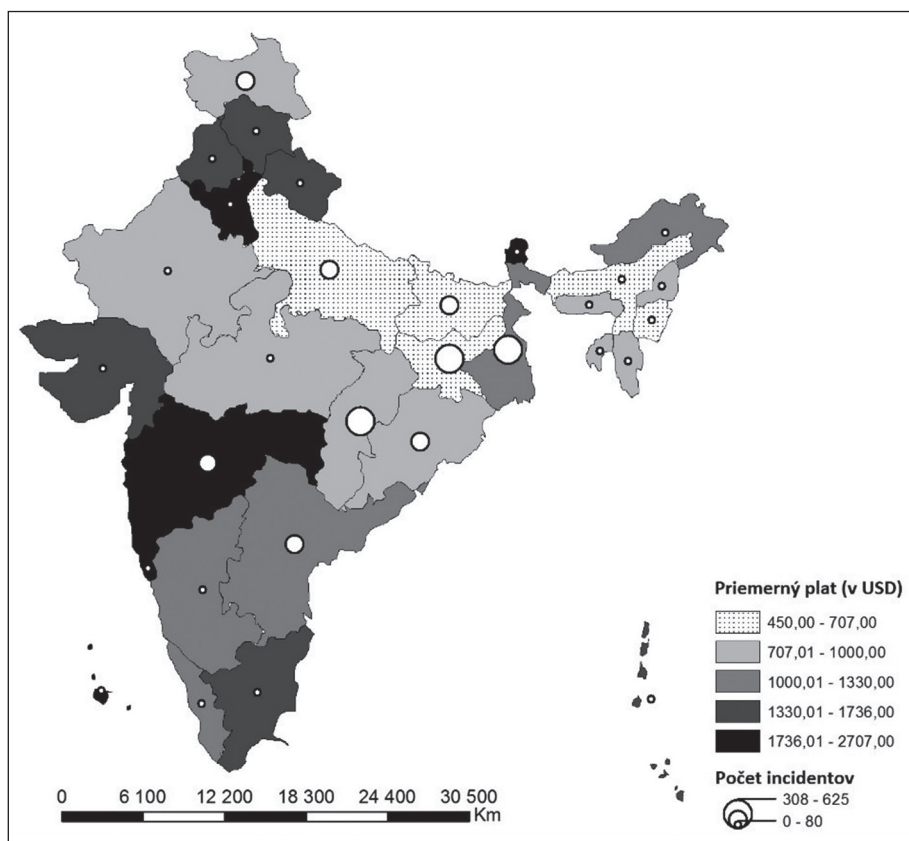
Zdroj: Indický štatistický úrad (Cenzus 2011) a SATP (2014), vlastné spracovanie

ných kmeňov spolu s dalitmi vo väčšom počte pridávajú k rozličným extrémistickým a militantným skupinám. Vyšší podiel znevýhodnených kmeňov je aj v štátoch ako Gudžarát, Harijána alebo Radžastan, avšak ich participácia v extrémistických hnutiach je nižšia (obr. 2).

Ekonomické predpoklady krajiny a ich vplyv na konflikty

Vplyv jednotlivých ekonomických ukazovateľov patria medzi hlavné faktory, ktoré ovplyvňujú stabilitu v krajine. Pre štát ako India, a to aj napriek vysokému hospodárskemu rastu, sú príznačné nielen obrovské rozdiely medzi jednotlivými regiónmi, ale aj medzi mestskými oblasťami a rurálnym priestorom. Khan, Shamshad a Hassan (2012) uvádzajú, že väčšina chudobných obyvateľov krajiny žije na vidieku, kde majorita z nich patrí k bezzemkom, malým farmárom, sezónnym pracovníkom a vidieckym remeselníkom.

Obr. 3 Priemerný plat štátoch Indie a počet incidentov v roku 2014
Zdroj: Indický štatistický úrad (Cenzus 2011) a SATP (2014), vlastné spracovanie

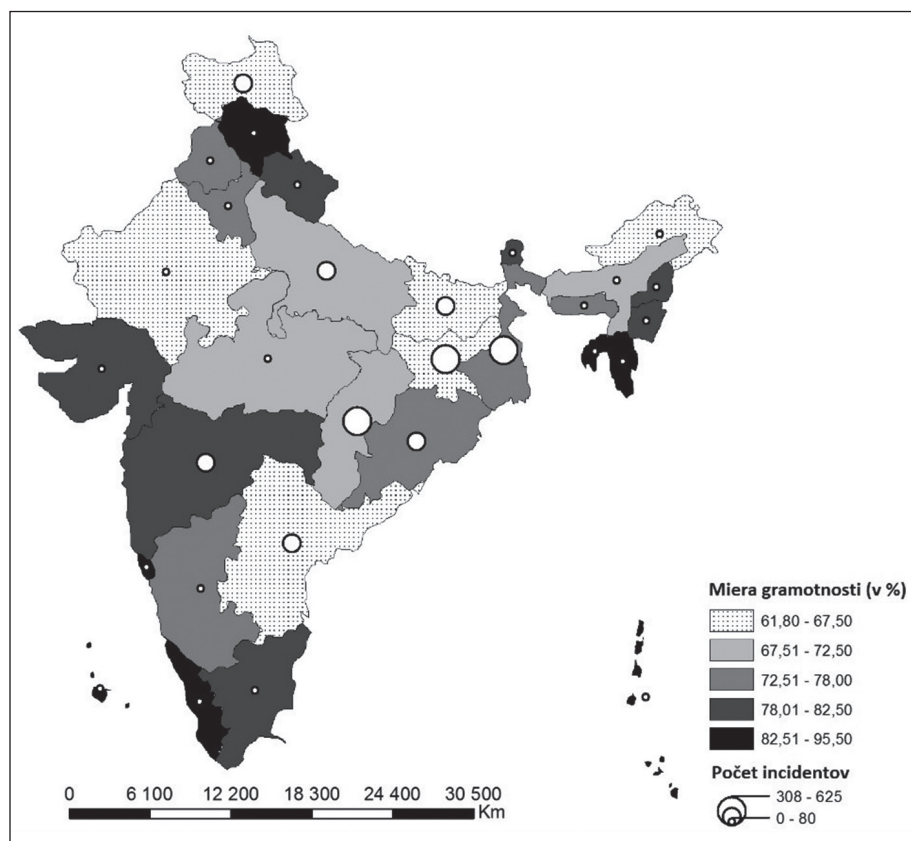

Ďalším významným problémom (Cherodian, Thirlwall, 2013) sú obrovské regionálne disparity, ktoré rozdeľujú Indiu už od roku 1947 a majú výrazný vplyv na podkopávanie autority centrálnej vlády a národnej jednoty. Ako uvádzajú autori, vláda sa snaží zabrániť regionálnym disparitám aj prostredníctvom daňových transferov, rozvojových grantov a rozvojom štátnych investícií.

Avšak aj napriek všetkým snahám centrálnej vlády v zaostalých regiónoch nedochádza k výraznému ekonomickému pokroku, tieto napredujú len minimálne. Zúfalá ekonomická situácia tvorí základňu pre rôzne militantné a extrémistické skupiny.

Na základe údajov z Indického štatistického úradu (2014) možno skonštatovať obrovské rozdiely v HDP, priemernom plate, vzdelanosti ako aj miere chudoby. Príkladom môžu byť Harijána, Sikkim, Goa na jednej strane a Bihár, Manipur, Uttarprádeš na strane druhej (obr. 3, 4, 5).

Ako si možno všimnúť, najvyšší počet incidentov je aj v oblastiach, ktoré majú nízku mieru gramotnosti, z čoho vyplýva, že tieto regióny majú nízku úroveň vzde-

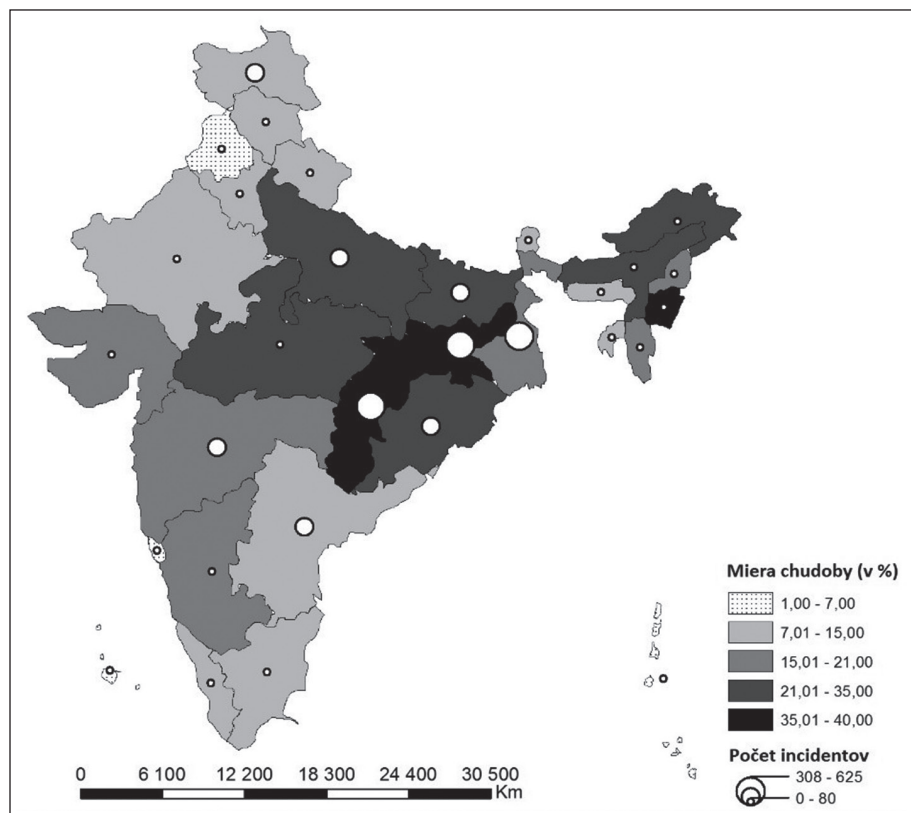

Obr. 4 Miera gramotnosti štátoch Indie a počet incidentov v roku 2014
Zdroj: Indický štatistický úrad (Cenzus 2011) a SATP (2014), vlastné spracovanie

lanosti. Obyvateľstvo z nižším vzdelaním má problém uplatniť sa, vykonáva často-krát slabo platené práce a trpí chudobou. Takéto obyvateľstvo je ľahko ovplyvniteľné rozličnými separatistickými skupinami, ktoré mu sľubujú lepšie postavenie v spoločnosti. Na ukazovatele ako sú priemerný plat, HDP alebo ukazovatele merajúce vzdelanosť sa viaže aj miera chudoby, ktorá viac-menej kopíruje oblasti s nedostatočnou vzdelanosťou a ekonomickou úrovňou (obr. 5). Medzi najchudobnejšie a najzaostalejšie oblasti krajiny patrí severná časť centrálnej Indie, oblasť severovýchodu a východná časť. Ako si môžeme všimnúť, vysoký počet incidentov, ale aj niektoré významné konflikty (konflikty v siedmych sesterských štátoch), sa taktiež viažu na ekonomickú (ne)vyspelosť regiónov.

Významnými faktormi, ktoré relatívne ovplyvňujú konfliktnú situáciu v Indii, môžu byť etnická a náboženská štruktúra, avšak podrobnejšie ich analyzovať je možné iba na regionálnej úrovni a v matici s ďalšími faktormi, ako sú napr. ekonomická situácia v regióne, kultúrne alebo sociálne faktory, vzdelanostná štruktúra alebo lokalizácia regiónu.

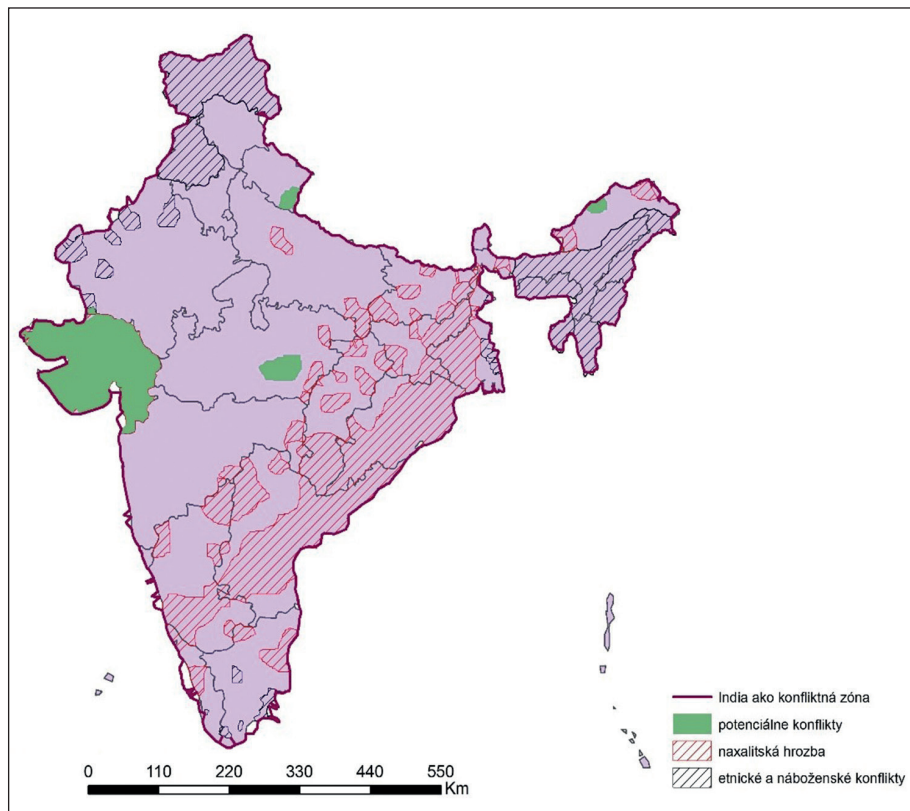
Obr. 5 Miera chudoby štátoch Indie a počet incidentov v roku 2014
Zdroj: Indický štatistický úrad (Cenzus 2011) a SATP (2014), vlastné spracovanie

IDENTIFIKÁCIA OBLASTÍ NESTABILITY V INDIÍ

Jednotlivé spory, ktoré prebiehajú v Indii, výrazne ovplyvňujú aj zahraničnú politiku krajiny viac ako v ktorýchkoľvek iných štátoch sveta. Po celej krajine prebiehajú viaceré konflikty (obr. 6), ktoré majú rozličný podtón - v niektorých oblastiach sa prejavujú len ako potenciálne riziko vo forme zrážok s políciou, štrajkov a výtržností, zrážok medzi obyvateľstvom (Gudžarát), v niektorých regiónoch sa prejavujú formou teroristických útokov, únosov a sporadických útokov na infraštruktúru (čiastočne Džammú a Kašmír), niekde majú podobu občianskej vojny, kde jednotlivé ozbrojené skupiny (napr. naxaliti), kontrolujú rozsiahlejšie územia a otvorene bojujú proti centrálnej vláde.

Dôležité je tiež pochopiť, že niektoré konflikty majú len lokálny charakter (konflikty v severovýchodnej Indii – „Sedem sestier“) a niektoré majú nadregionálny charakter (naxaliti), ale aj to, že jednotlivé konflikty sú v rámci regiónov podmienené rozličnými faktormi a väčšina z nich na seba nenadväzuje a prebieha izolovane

Obr. 6 Konflikty v štátoch Indie a ich charakter v roku 2014

Zdroj: SATP (2014), vlastné spracovanie

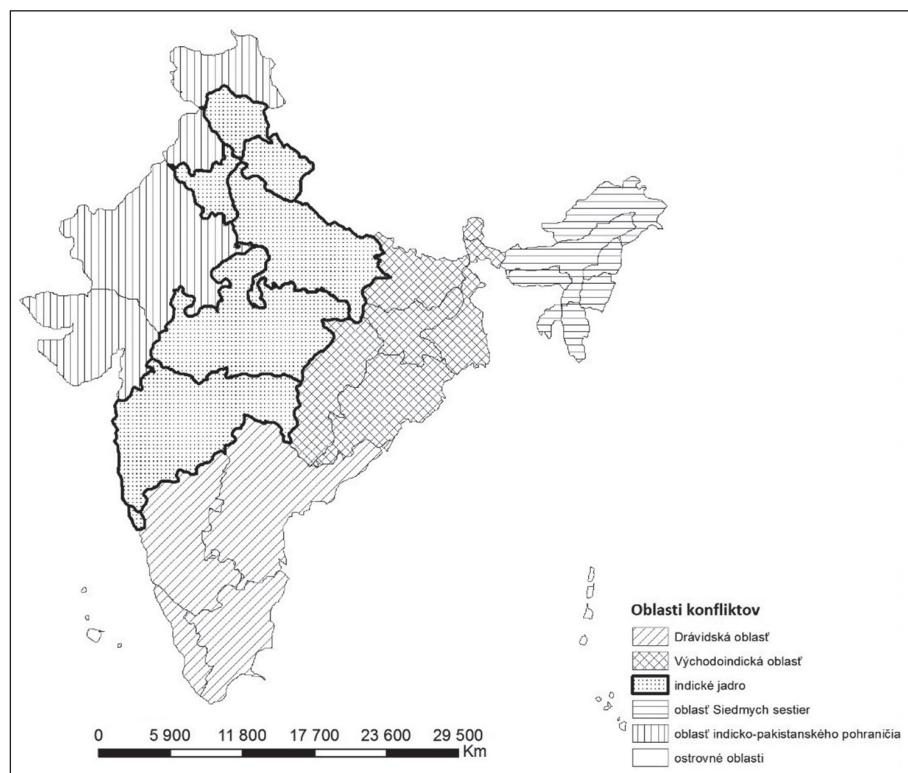
v rámci toho ktorého regiónu. Identifikácia jednotlivých konfliktov, ako aj konfliktov s nimi súvisiacich, nájdenie spoločných znakov a charakteristika ich vplyvu na vnútornú stabilitu Indie je dôležitá pre vyčlenenie oblastí nestability v krajine.

Iyer (2009) identifikuje v rámci Indie päť hlavných konfliktov, ktoré intenzívne ovplyvňujú vnútornú stabilitu krajiny:

- konflikt v Džammú a Kašmíre,
- ľavicový extrémizmus (naxaliti),
- konflikty na severovýchode krajiny (Sedem sestier),
- islamský terorizmus,
- lokálne konflikty medzi hinduistami a moslimami.

Marwah (2003) definuje ako najvýznamnejšie výzvy indickej politiky vyriešiť tri vnútorné konflikty:

- ľavicový extrémizmus,
- konflikt na severovýchode krajiny (Sedem sestier),
- konflikt v Džammú a Kašmíre.

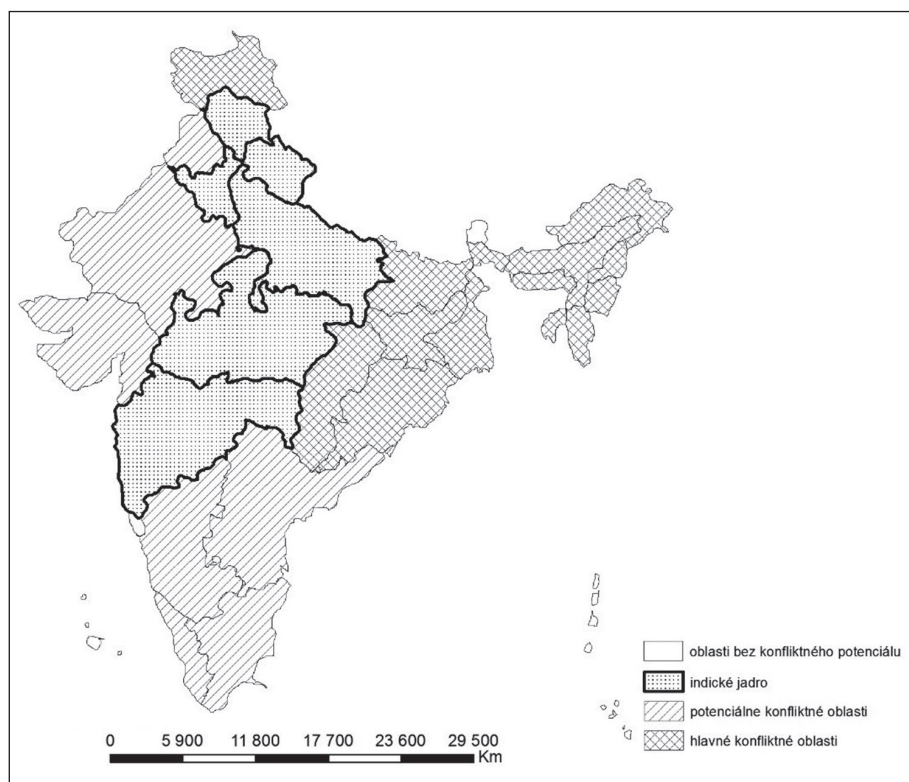
Obr. 7 Oblasti konfliktov v Indii v roku 2014
Zdroj: Vlastné spracovanie

Jednotlivé konflikty, ktoré v Indii prebiehajú, sa líšia svojou podstatou, intenzitou, prejavmi ako aj lokalizačnými predpokladmi. Preto je dôležité tieto konflikty zaradiť do jednotlivých oblastí a skúmať ich osobitne. Na základe podstaty a rozdielnosti jednotlivých konfliktov možno rozčleniť Indiu na šesť oblastí (obr. 7):

1. Oblasť indicko-pakistanského pohraničia,
2. Východoindická oblasť,
3. Indické jadro,
4. Oblasť Siedmich sestier,
5. Drávidská oblasť,
6. Ostrovné oblasti.

V rámci tohto delenia sa však vyskytujú určité odlišnosti a viaceré rozdiely, napríklad do oblasti drávidského osídlenia zasahuje aj naxalitský konflikt, ktorý je skôr typický pre východnú Indiu, ďalšie rozdiely existujú v preferenciách drávidských nacionalistov, z ktorých sa neskôr odštiepil tamilský nacionalizmus a snaha o vytvorenie Tamilského štátu. Avšak tieto snahy sa prejavujú len lokálnymi protestami

Obr. 8 Nestabilné regióny Indie z hľadiska konfliktného potenciálu
Zdroj: Vlastné spracovanie

a stretmi a nemajú viac menej ozbrojený charakter, skôr by sa dalo povedať, že ide o oblasť s možným konfliktným potenciálom. Niečo podobné sa týka aj Gudžarátu alebo Radžastanu. Preto je možné rozdeliť Indiu na nestabilné regióny podľa konfliktného potenciálu (obr. 8):

- hlavné konfliktné oblasti – ide o oblasti, v ktorých prebiehajú konflikty, ktoré narúšajú stabilitu krajiny, majú vplyv na jej ekonomický rozvoj a výrazne ovplyvňujú jej zahraničnú politiku,
- potenciálne konfliktné oblasti – oblasti, v ktorých neprebíha priamy konflikt, ale dochádza tu ku častým zrážkam, či menej násilným incidentom; môže ísť o oblasti, ktoré majú pestrú religióznu a náboženskú štruktúru, sú ekonomicky zaostalejšie s obrovskými sociálnymi rozdielmi; v tomto prípade môže byť spúšťačom konfliktu napr. nepriaznivé politické rozhodnutie,
- oblasti bez konfliktného potenciálu – ide o prevažne o ostrovné oblasti alebo malé štáty ako Goa alebo Puduččéri, v ktorých sa vysoký počet incidentov nevyskytuje,
- indické jadro – predstavuje administratívno-správnú oblasť v Indii, do ktorej sa sústreďí väčšina ekonomických aktivít. Oblasť sa môže rozdeliť na dve časti: centrum, do ktorého je koncentrovaná väčšina ekonomických a správnych aktivít a perifériu, ktorá je síce zaostalejšia ako centrum, ale stále je ním ovplyvňovaná. Táto oblasť sa vyskytuje aj v prvej klasifikácii a je pre Indiu kľúčová. V prípade destabilizácie indického jadra by mohlo dôjsť k oslabeniu moci centrálnej vlády, čo by mohlo mať za následok destabilizáciu pomerov v krajine a posilnenie separatistických snáh v odľahlejších častiach krajiny.

NESTABILNÉ OBLASTI INDIE A ICH CHARAKTERISTIKA

Východoindická oblasť

V tejto oblasti prebieha jeden z najintenzívnejších vnútorných konfliktov v Indii (naxalitská hrozba), ktorý ovplyvňuje nielen politickú ale aj ekonomickú a sociálnu situáciu v krajine už viac ako 40 rokov. Dôležité je poznamenať, že Východoindická oblasť je prostredníctvom Siligurského koridoru v Západnom Bengálsku geograficky prepojená s oblasťou Siedmich sestier. Práve ním naxaliti prenikajú aj do oblasti siedmich sesterských štátov, kde môžu podnecovať etnicky rôznorodé obyvateľstvo (konflikt v týchto oblastiach má práve preto prevažne etnický charakter). Ako už bolo zmienené v predchádzajúcich častiach, naxaliti ponúkajú etnicky znevýhodneným skupinám obyvateľstva ako aj príslušníkom nižších kást lepšie postavenie.

Dôležité je preto stabilizovať situáciu predovšetkým v Západnom Bengálsku. Práve tu sa totiž začalo v roku 1967 v okrese Darjeeling v dedine Naxalbari ľavicové povstanie, ktoré bolo výrazne naviazané na ekonomické pomery, týkajúce sa nerovnomerného prerozdelenia pôdy a sociálneho postavenia pracovnej sily na nej (Marwah, 2009).

Po roku 1967 začala postupne sila naxalitov narastať, v sedemdesiatych rokoch minulého storočia dosiahli vplyv aj v Kalkate, neskôr sa rozšírili do celej juhovýchodnej Indie. Avšak do roku 2004 dochádzalo len k pomalému rozširovaniu ich vplyvu.

A to aj preto, že hnutie do roku 2004 (Suykens, 2010) bolo výrazne nejednotné a prevládali v ňom rozličné ideové prúdy. K zjednoteniu došlo až v roku 2004, kedy sa všetky frakcie zjednotili pod líderstvom Ganapathyho, ktorý sformoval Komunistickú stranu Indie – Maoisti (CPI-M). Od tohto obdobia naberá naxalitské hnutie výrazne na sile a stáva sa pre Indiu čoraz väčšou vnútorno-bezpečnostnou hrozbou.

Ďalšími rizikami v tejto oblasti je islamský extrémizmus ako aj bengálsky nacionalizmus, ktorého cieľom je pripojenie Západného Bengálska k Bangladéšu. Aj podľa SATP tu bolo v roku 2014 zaznamenaných najviac incidentov v celej Indii. Ako uvádza Bhabani (2014), Západné Bengálsko sa stalo novým rajom teroristov, ktorí sa sem vďaka slabej ochrane hraníc presúvajú z Bangladéša. Väčšinu teroristických útokov má na svedomí teroristická skupina Jamat al-Majedeed Bangladesh (islamistická skupina, ktorá chce nastoliť islamské zákony v Bengálsku), majúca na svedomí aj explóziu v Bhurwane. Nedostatočná zabezpečenosť hraníc takisto spôsobuje efektívne pašovanie zlata, falošnej meny, dobytku a liekov na územie regiónu, čo tiež umožňuje financovanie povstalcov.

Na základe uvedeného môžeme skonštatovať, že stabilizácia oblasti východnej Indie by mala byť pre vládu prioritou číslo jeden a to aj z nasledovných dôvodov:

- ekonomických – v dôsledku nedostatočne zabezpečenej hranice medzi Indiou a Bangladéšom dochádza okrem neustáleho prísunu militantov a zbraní aj k pašovaniu komodít a tým aj k strate príjmov; teroristické útoky zároveň poškodzujú infraštruktúru a ekonomické objekty, čo má za následok výpadky vo výrobe a zároveň ďalšie straty pre indickú ekonomiku, ktorá sa snaží rozbiehať rôzne rozvojové projekty,
- strategických a bezpečnostných - stabilizácia Východoindickej oblasti by mohla pomôcť upokojiť situáciu v Siedmych sestrách, kde sa v dôsledku prepojenia prostredníctvom Siligurského koridoru snažia získať vplyv aj naxaliti; zároveň dochádza vzhľadom na početné konflikty k vyľudňovaniu týchto území a k ich deprivácii aj v dôsledku úniku mozgov (maoisti popravujú členov miestnej inteligencie, napr. učiteľov, lekárov a pod). Ďalším dôvodom môže byť ohrozenie geopolitického postavenia Indie, ktorá aspiruje na regionálnu veľmoc ako aj narušenie regionálnej stability.

Upokojenie situácie v oblasti východnej Indie by uvoľnilo zdroje a prostriedky indickej centrálnej vláde, aby mohla riešiť situáciu aj v iných oblastiach krajiny a zastavila tak rozširovanie militantných skupín z tejto oblasti do iných regiónov Indie.

Oblasť indicko-pakistanského pohraničia

Oblasť, ako je zrejmé už z názvu, sa nachádza pozdĺž pakistanskej hranice a tvoria ju štáty Gudžarát, Radžastan, Pandžáb a Džammú a Kašmír. Najvýznamnejší konflikt, ktorý v tejto oblasti vznikol, je konflikt v Džammú a Kašmíre, prebiehajúci už od roku 1947 a stále patriaci medzi najmedializovanejšie a najznámejšie konflikty aj vo svete. V tomto konflikte sa prelína náboženské pozadie (konflikt medzi hinduistami a moslimami) a etnické pozadie (kašmírsky nacionalizmus). V tomto konflikte

sa angažuje India, Pakistan (aj prostredníctvom podpory rozličných islamistických skupín), ale čiastočne aj Čína, ktorá vo vojne s Indiou v roku 1962 obsadila územie Aksai Čin. Podstatu tohto konfliktu môžeme vystopovať až do 19. storočia, kedy vládla v Kašmíre dynastia hinduistického vierovyznania Singhovcov, kým tri štvrtiny obyvateľstva boli moslimovia. Ako uvádza Strnad (2003), na konci koloniálnej éry vládol v Kašmíre maharadža Hari Singh, ktorý podobne ako ostatní vládcovia miestnych štátov si mohol vybrať štát, ku ktorému bude jeho územie pripojené - k Indii alebo Pakistanu. Hari Singh si oneskorene pod tlakom rozličných faktorov vybral nakoniec Indiu, avšak to už do jeho krajiny prenikli pakistanskí vojaci a zároveň prebiehali zrážky medzi rozličnými islamistickými skupinami a ich opozíciou, ktoré neskôr vyústili do indo-pakistanskej vojny a tak sa stal Kašmír jablkom sváru medzi oboma krajinami. Do konfliktu vstúpila OSN, ktorej rezolúcia rozdelila územie Kašmíru tak, ako je nám známe dnes, aj napriek odlišným nárokom jednotlivých aktérov.

Samotné územie Kašmíru má kľúčovú geopolitickú polohu. Nachádza sa medzi Indiou, Pakistanom a Čínou. Okrem toho, že sa tu nachádza druhý najväčší ľadovec Ázie (Siačen), ktorý tvorí obrovskú zásobáreň vody, aj horný tok rieky Indus, čo umožňuje vládnuceму aktérovi (Indii) kontrolu nad celým povodím, resp. tadiaľto prechádza významná dopravná tepna Karakoram Highway. Ďalším dôvodom je susedstvo s Afganistanom a snaha Indie obísť Pakistan a získať priamy kontakt s Afganistanom (kde má India svoje ekonomické záujmy) a prostredníctvom neho aj s Iránom, s ktorým je naplánovaných niekoľko spoločných ekonomických projektov.

Hoci existuje niekoľko riešení kašmírskej krízy, asi najlepším aj vzhľadom na nerovnomerné rozmiestnenie etnických a náboženských skupín a preferencií obyvateľstva je súčasný status quo, ktorý zrejme vyhovuje obidvom aktérom (Indii aj Pakistanu).

Ďalším významným konfliktom v tejto oblasti je sikhský separatizmus a snaha o vytvorenie vlastného nezávislého štátu Chálistánu, ktorý má zahŕňať pakistanský a indický Pandžáb a Harijánu. Najvýznamnejšie prejavy sikhského separatizmu prebiehali v 70-tych a 80-tych rokoch, kedy vyústili do zásahu v Zlatom chráme (Brabec, 1989) a neskôr do vraždy indickej premiérky Indiri Gándhiovej a následne aj do pokusu o atentát na indického premiéra Radžíva Gándhiho. Neskôr sa postupne túto hrozbu podarilo viac menej eliminovať a v súčasnosti aj vzhľadom na ekonomický rozmach oblasti (Pandžáb patrí k najvyspelejším regiónom Indie) dochádza len k minimu incidentov, ktoré majú prevažne nenásilný charakter. Ďalšie spory prebiehajú aj v Radžastane a Gudžaráte, ktoré majú dvojaký charakter: konflikty medzi hinduistami a moslimami a medzikastové násilie. Na povahu a stabilitu tohto regiónu má vplyv pakistanská hranica a zároveň aj to, že mnohé konflikty prebiehajú aj v niektorých pohraničných oblastiach Pakistanu (región Sindh). Ďalším faktorom je aj možné zasahovanie do týchto sporov a zbytočné provokovanie násillia tzv. pakistanskými provokatérmi, ktorých cieľom je destabilizácia tejto oblasti. Udržať stabilitu v tomto regióne by malo patriť tiež medzi najvýznamnejšie výzvy indickej vnútornej politiky. Ako uvádza Friedman (2008), práve dolina rieky Indus vždy bola odrazovým mostíkom pre dobyvačné výpravy do Indie, ten, kto má pod kontrolou túto oblasť, má pod kontrolou aj vstup do krajiny.

Oblasť siedmych sesterských štátov

Tento región je tvorený siedmymi indickými štátmi, ktoré sme si už v predchádzajúcich častiach spomínali. Konflikty v týchto štátoch majú prevažne etnický charakter, ale čiastočne s religióznym a sociálnym podtónom. Oblasť má pre Indiu strategický charakter, pretože ju spája s juhovýchodnou Áziou. Najvýznamnejším sporom v tejto oblasti je konflikt v Ásame, ktorý sa snaží vytvoriť svoj vlastný samostatný štát. Na konflikty v regióne vplýva výrazne niekoľko faktorov:

- etnický faktor – ide o etnicky rôznorodé oblasti a o územia s vysokým podielom znevýhodnených kmeňov, ktoré majú častokrát veľmi podradné postavenie v spoločnosti,
- ekonomický faktor – sú to oblasti bohaté na nerastné suroviny, avšak častokrát dochádza k odlietaniu zdrojov mimo región, čo má za následok sociálnu polarizáciu medzi obyvateľstvom; oblasť má bohaté ložiská uhlia, ropy a zemného plynu, vápenca, ako aj dostatok úrodnej pôdy, problémom však je, že väčšina získaných surovín sa spracováva mimo región (Singh, 2010),
- nedostatočne zabezpečená hranica s Bangladéšom - v dôsledku tohto problému dochádza k nelegálnej migrácii aj do tejto oblasti, čo len zintenzívňuje konflikt; problémom je aj to, že Bangladéš týchto imigrantov nechce prijať naspäť.

Riešením problémov v regióne by bolo zvýšenie vládnych dotácií, budovanie ekonomickej infraštruktúry, snaha o sociálny zmier, zabezpečenie hraníc. Pre Indiu je dôležité udržať stabilitu v oblasti aj preto, že Čína má nároky na niektoré časti regiónu (konkrétne Arunáčal Prádeš, ktorý Čína považuje za pokračovanie Tibetu a neuznáva dohodu zo Simly medzi Britským Impériom a Tibetom z roku 1914, ktorou toto územie pripadlo Britskej Indii).

Drávidská oblasť

V tomto prípade nejde priamo o konfliktný región, podobný tým predchádzajúcim, ale skôr o potenciálnu konfliktnú zónu. Drávidské obyvateľstvo (Telugovia, Malajalamci, Tamilovia, Kannadovia a i.) žije v južnej časti krajiny už niekoľko tisícročí a v minulosti vytvorilo aj vlastné kráľovstvá. Počas Britského impéria sa sformovali snahy o vytvorenie štátu Drávidnádu, z ktorého sa neskôr vznikla tendencia za nezávislosť regiónu Tamilnádu. Keďže do roku 2005 zúrila občianska vojna na Srí Lanke, kde Tamilovia chceli na severe vytvoriť svoj vlastný štát, centrálna indická vláda sa snažila zabezpečiť južné oblasti krajiny aj prostredníctvom ekonomickej podpory o stabilizáciu regiónu, príkladom môže byť aj vytvorenie regiónu cestovného ruchu v Tamilnádu, ako aj špeciálnych ekonomických zón v oblasti. V regióne je nízky počet incidentov, ktoré však majú viac menej na svedomí naxaliti a islamskí radikáli. Potenciálnym problémom, ktorý môže viesť k radikalizácii obyvateľstva, je obmedzovanie ich jazykových práv. Súčasný premiér Módi sa snaží presadiť hindčinu na úkor angličtiny (Rácová, 2015), čo vyvolalo na juhu krajiny veľkú nevoľu, keďže väčšina obyvateľstva hindskému jazyku nerozumie a angličtinu využíva ako univer-

zálny dorozumievací jazyk. Indický premiér nakoniec ustúpil a nariadenie o povinnom používaní hindčiny v inštitúciách platí len pre severoindické štáty.

Dalším dôvodom radikalizácie môžu byť prehlbujúce sa sociálne rozdiely v celej krajine, ekonomický úpadok regiónu alebo porušovanie práv drávidského obyvateľstva. Pre Indiu je udržanie stability v tejto oblasti kľúčové, keďže prípadný konflikt by sa mohol rozšíriť aj na Srí Lanku alebo do iných regiónov juhovýchodnej Ázie, kde žije komunita Tamilov. Efektívnym riešením by bolo aj nadviazanie kontaktov s tamilskou diasporou a jej úspešnými členmi, vytvoriť vhodné podmienky pre ich návrat do Indie, čo by mohlo pomôcť k rozvoju regiónu.

Ostrovne oblasti

Ide o indické teritória nachádzajúce sa v Indickom oceáne (súostrovia Andamany a Nikobary, Lakadivy). Pre Indiu tieto oblasti majú predovšetkým strategický význam, aby si dokázala udržať svoju geopolitickú prevahu v tomto priestore. Prípadný konflikt alebo destabilizácia týchto regiónov by mohli oslabiť vplyv Indie v priestore Indického oceánu, vstup iného suveréna alebo zníženie bezpečnosti v tomto priestore (India tiež bojuje proti pirátstvu). Dôkazom toho sú aj vojenské základne napr. na Andamanských a Nikobarských ostrovoch. Na nich sa nachádza aj vysoký počet znevýhodnených kmeňov. Vláda sa snaží tieto územia podporovať aj prostredníctvom zvýšených dotácií. Druhým prípadom sú Lakadivy, na ktorých sa nachádza 95% moslimská väčšina a neďaleko ktorého prebiehajú strety s pirátmi. Udržiavanie stability v tejto oblasti má geopolitický význam a India by mohla oslabením pozície na týchto územiach stratiť aj dominanciu v priestore Indického oceánu.

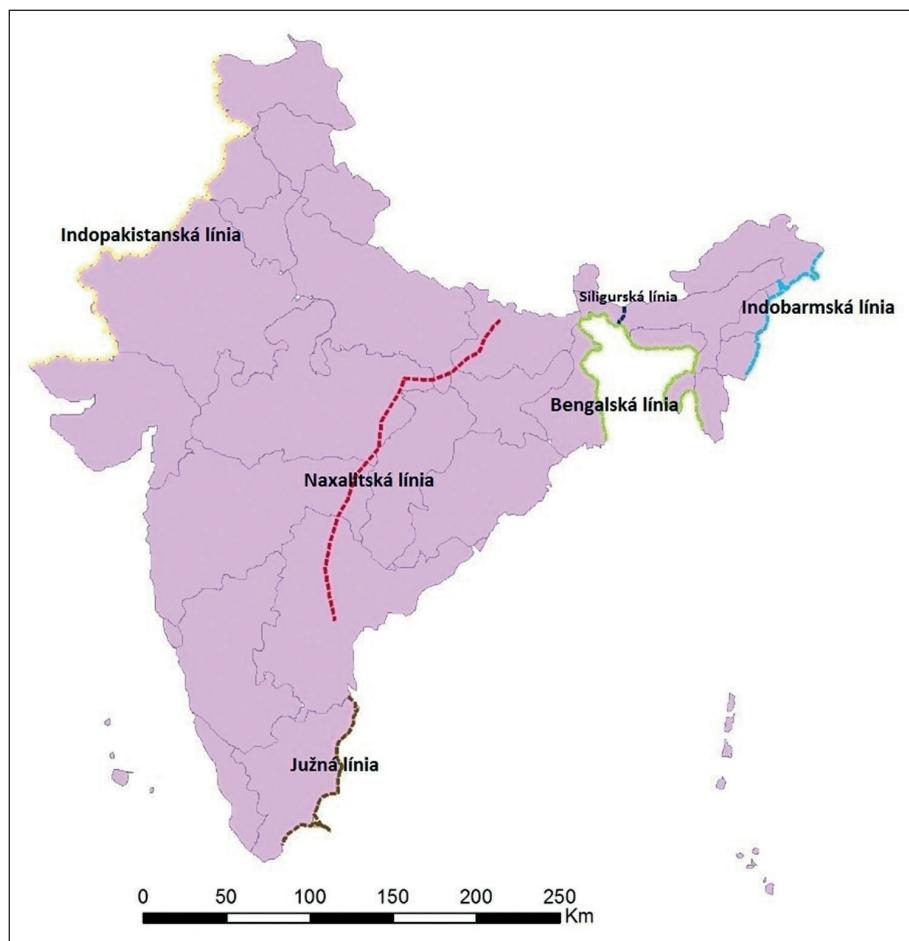
KONFLIKTNÉ LÍNIE V INDI

Na základe predchádzajúcich analýz môžeme identifikovať v Indii šesť konfliktných línií, od ktorých sa konflikty sústreďujú (obr. 9):

- Bengálska línia – ovplyvňuje Východoindickú konfliktnú oblasť, ale aj oblasť siedmich sesterských štátov prostredníctvom nelegálnej migrácie, pašovania zbraní, drog, liekov, falošnej meny, čo prispieva len k zintenzívňovaniu jednotlivých konfliktov.
- Siligurská línia – prechádza hranicou Východoindickej oblasti a oblasti siedmich sesterských štátov, má výhodnú geografickú polohu. Jej kontrola by mala byť pre Indiu kľúčová, vzhľadom na prechod naxalitov aj do siedmich sestier za účelom využitia etnických a náboženských trení, nerastného bohatstva, prostredníctvom ktorého môžu rozširovať svoj vplyv. Kontrola tejto línie zároveň zabraňuje rozširovania Naxalitov ako aj iných militantných skupín do susedných štátov ako napr. Bhután.
- Indobarmská línia – nachádzajúca sa na hraniciach Indie a Mjanmarska, môže tiež potenciálne prispieť k rozšíreniu konfliktov v siedmich sestierach, potenciálne prostredníctvom nelegálnej migrácie utlačaných horských kmeňov v Mjanmarsku (napr. moslimskí Rohingjovia).

- Naxalitská línia – vymedzuje vplyv naxalitov, ktorý sa pozdĺž nej koncentrujú, jej zabezpečenie môže viesť k zabráneniu rozširovania naxalitskej hrozby a nakoniec k úspešnej eliminácii. Kontrola alebo strata naxalitskej línie by mohla ohroziť aj bezpečnosť v susednom Nepále, kde sa tiež maoisti pokúšali získať vplyv a takisto aj vládu.
- Indopakistanská línia – hranica medzi Indiou a Pakistanom ovplyvňuje prevažne hraničiace štáty.
- Južná línia – môže potenciálne v budúcnosti ovplyvniť konflikty v Drávidskej oblasti alebo na Srí Lanke, práve cez ňu by mohli prechádzať potenciálni militanti z jednej alebo druhej strany.

Obr. 9 Konfliktné línie v Indii

Zdroj: Vlastné spracovanie

ZÁVER

India napriek svojmu pokroku a vysokému hospodárskemu rastu patrí medzi krajiny, ktoré sa zmietajú vnútornými nepokojmi. Stabilitu krajiny už niekoľko desaťročí ohrozuje naxalitská hrozba, ale aj konflikt v Džammú a Kašmíre a v Siedmych sestrách. V rámci celej Indie dochádza ešte k lokálnym nepokojom, ktoré majú prevažne etnický alebo religiózny charakter, ktorý je podložený aj ekonomickými a sociálnymi faktormi. Indiu vzhľadom na povahu konfliktov, ktoré majú častokrát rozdielny charakter, možno rozdeliť na konfliktné regióny, ktorých sme identifikovali šesť:

- Indopakistanská oblasť,
- Východoindická oblasť,
- Oblasť Siedmych sesterských štátov,
- Drávidská oblasť,
- Indické jadro,
- Ostrovné oblasti.

Spory v prvých troch regiónoch majú charakter ozbrojeného konfliktu už niekoľko desaťročí a výrazne ovplyvňujú nielen vnútornú bezpečnosť krajiny, ale aj jej zahraničnú politiku (opatrné zasahovanie do záležitostí v okolitých štátoch). Mala aj vplyv na vznik Gudžarátskej doktríny, ktorú India aplikuje voči susedným štátom (princíp nezasahovania do záležitostí susedných štátov, princíp mierovej spolupráce, princíp riešenia konfliktov prostredníctvom bilaterálnych vzťahov a dohôd a pod.).

Drávidská oblasť má charakter len potenciálnej konfliktnej oblasti aj vzhľadom na etnický faktor (prevaha drávidských etník), ktorý môže byť umocnený napríklad potláčaním jazykových a kultúrnych práv taktiež ekonomickými faktormi. Vláda sa snaží zabezpečiť pokoj v tejto oblasti prostredníctvom podpory rozličných rozvojových projektov (dotácie, špeciálne ekonomické zóny, podpora cestovného ruchu, propagácia regiónu). Do regiónu prenikajú tiež naxaliti (Ándhraprádeš), ktorým by vyhovovalo otvorenie drávidskej, resp. tamilskej otázky a narušenie stability v regióne.

Indické jadro má skôr strategický charakter, v prípade jeho destabilizácie by mohlo dôjsť k úpadku centrálnej moci a k rozšíreniu separatistických tendencií. V prípade, že by získala ktorákoľvek militantná skupina kontrolu nad Indickým jadrom, by táto skupina mohla ľahko rozširovať svoj vplyv v rámci celej Indie.

Ostrovné oblasti majú prevažne strategický charakter pre kontrolu nad geopolitickým priestorom Indického oceánu.

V rámci Indie možno vyčleniť aj niekoľko konfliktných línií, pozdĺž ktorých sa jednotlivé konflikty sústreďujú a majú vplyv na ich intenzitu ako aj pretrvávanie. Na základe podstaty a priestorového rozmiestnenia jednotlivých konfliktov v krajine sme ich vyčlenili šesť: Indopakistanskú, Bengálsku, Siligurskú, Indobarmuskú, Naxalitskú a Južnú líniu. Niektoré z týchto línií ako Južná a Indobarmuská majú zatiaľ len potenciálny charakter, ale v prípade konfliktu môžu výrazne ovplyvňovať je lokalizáciu a priestorové rozšírenie,

Úspešné riešenie konfliktov v krajine by zabezpečilo efektívny rozvoj krajiny, posilnenie stability v regióne, krajine by pridalo aj na geopolitickej váhe.

Poznámka

Príspevok je súčasťou riešenia grantového projektu SGS č. 6172 – Priority indickej geopolitiky v 21. storočí (vedúci projektu: prof. RNDr. Vladimír Baar, CSc.)

LITERATÚRA

- BRABEC, J. (1989): *Sikhovia a pandžábska dráma*, Bratislava: Pravda, 1. vydanie, 183 s.
- BHABANI, S. (2014): *West Bengal is India's new terror haven: Bangladesh border creates major channel for militants and fake currency*, In: Daily Mail [8. 10. 2014], dostupné na: <http://www.dailymail.co.uk/indiahome/indianews/article-2787086/West-Bengal-India-s-new-terror-haven-Bangladesh-border-creates-major-channel-militants-fake-currency.html>
- DEÁK, D. (2015): India v priestore, čase a imaginácii, In: *Historická Revue*, 1, 26, s. 6-11, ISSN 9771335655005
- DESHPANDE, M. (2010): *History of the Indian Caste System and its Impact on India Today*, San Luis Obispo: California Polytechnic State University, 35 s.
- FRIEDMAN, G. (2008): *The Geopolitics of India: A Shifting, Self-Contained World*, dostupné na: <http://www.politicsforum.org/forum/viewtopic.php?f=5&t=135197>
- GIRARDOVA, V. (2014): *Religious and Caste Conflict in India: does Inequality matter?* Paris: CES Sorbonna, 25 s.
- CHERODIAN, R., THIRLWALL, A. P. (2013): *Regional Disparities in Per Capita Income in India: Convergence or Divergence?* Kent: University of Kent, 23 s.
- India Statistics (Cenzus 2011). Dostupné na: <https://data.gov.in/community/india-statistics>
- Indická ústava, Dostupné na: <http://lawmin.nic.in/coi/coiason29july08.pdf>
- IYER, L. (2009): *The Bloody Millenium: Internal Conflicts in South Asia*, Boston: Harvard Business School, 42 s.
- KANCHI, I. (2002): *Why I am not a Hindu: a Sudra critique of Hindutva, philosophy, culture and political economy*. Calcutta: Samya, 117 s.
- KHAN, H.J., SHAMSHAD, S., HASSAN, T. (2012): Unemployment and Levels of Socio-Economic Deprivation in India: A Regional Perspective, In: *British Journal of Humanities and Social Sciences*, 3, 2, s. 126-140. ISSN 2048-1268
- MARWAH, V. (2003): India's Internal Security Challenges, In: *Strategic Analyses*, 3, 27, s. 503-515
- MARWAH, V. (2009): *India im Turmoil: Jammu and Kashmir, the Northeast and Left Extremism*, New Delhi: Rupa and Co. 352 s.
- RÁCOVÁ, A. (2015): Indické jazyky v minulosti a v súčasnosti, In: *Historická Revue*, 1, 26, s. 6-11, ISSN 9771335655005
- SINGH, M. (2010): *Conflict in Assam*. Bangalore: National institute of advanced studies, 2010. 44 s. ISBN 978-81-87663-90-4
- Správa expertnej skupiny Plánovacej komisie (2008): *Výzvy rozvoja na územiach ovplyvnených extrémizmom*, New Delhi: Government of India, 87 s.
- South Asian Terrorism Portal, 2014, Dostupné na: <http://satp.org>

- STRNAD, J. a kol. (2003): *Dějiny Indie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003, 826 s.
- SUYKENS, B. (2010): Maoist Martyrs: Remembering the revolution and its heroes in Naxalite propaganda, In: *Terrorism and political violence*, 22, 3, 379 s.
- ZBAVITEL, D., MARKOVÁ, D., KRÁSA, M. (1997): *Indie a Indové – Od dávnoveku k dnešku*, Praha: Vyšehrad, 456 s. ISBN 80-7021-216-0

SUMMARY

INDIA – ASIAN POWDER KEG?

India, despite the fact, that it is belonging to the fast- developing countries, is still facing a number of internal problems. Especially, come to the forefront many internal conflicts, such as world well-known conflict in Kashmir, Naxalite uprising in East India, which is lasting for 40 years or insurgencies in Gujarat, Rajasthan, ethnical conflicts in Seven Sisters (seven north-east indian states – Arunachal Pradesh, Tripura, Meghalaya, Mizoram, Assam, Manipur and Nagaland), islamic terrorism in West Bengal and other conflicts. Some conflicts have social background such as Dalit movement, which is spreaded in whole India. The main determinant, which influe insurgencies in India except religious and ethnical factor, are regional disparitites, which are between indian states very enormous. India, in regard of nature of her conflicts, can be divided to a conflict regions. We identified six different conflict regions in India: Indopakistani region, Region of the East India, Region of Seven Sisters, Dravidian region, Indian core and Region of Islands. The first three belong to the active zones, which take place armed conflict between indian army and insurgents. Dravidian region and Region of Islands have potential character, where can in future evolve conflict. Conflicts in India are assigned by six conflict lines (Indopakistani line, Naxalite line, Siliguri line, Bengali line, Indobarmian line, South line), which influing character and range of conflict. Indian core has a specific position, when its destabilization could menace not only situation in India, but also regional security. The solutions of conflicts in India are equalization of regional disparities, combination of dialog and compromise with using militar power.